

Luolakankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan 1. viranomaisneuvottelu

MUISTIO

Aika: 19.4.2023 klo 9.00–11.56

Paikka: Teams-yhteys

Osallistujat:

Sirpa Lyytinen	Kainuun ELY-keskus	
Jouko Saastamoinen	Kainuun ELY-keskus	
Anu Nurkkala	Kainuun ELY-keskus	
Päivi Nykänen	Kainuun ympäristöterveyspalvelut	
Päivi Parikka	Kainuun ympäristöterveyspalvelut	
Antti Mäkinen	Kainuun Museo	
Jouni Väänänen	Kainuun Museo	
Anne Siltavuori	Kajaanin kaupunki	poistui kokouksesta 9.27, palasi 10.00
Enja Valkonen	Kajaanin kaupunki	
Kirsi Kyllönen	Kajaanin kaupunki	
Tarja Laatikainen	Kajaanin kaupunki	
Teppo Törmä	Kainuun liitto	
Kauko Korolainen	Sonkajärven kunta	
Petri Komulainen	Vieremän kunta	liittyi kokoukseen 9.08
Tomi Mäkipelto	Pohjan Voima Oy	poistui klo 9.23
Mira Talonen	Pohjan Voima Oy	poistui klo 9.23
Sami Merelä	Pohjan Voima Oy	poistui klo 9.23
Ismo Vendelin	AFRY Finland Oy	

Poissa, tiedoksi:

Kirjaamo	Pohjois-Savon ELY-keskus
Kirjaamo	Pohjois-Savon liitto
Kirjaamo	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Erika Kylmänen	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Kirjaamo	Luonnonvarakeskus
Kirjaamo	Pyhännän kunta

Asialista:

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen
Sirpa Lyytinen toimii puheenjohtajana, konsultti laatii muistion. Sirpa Lyytinen avasi kokouksen klo 9.00.
2. Asialistan hyväksyminen neuvottelun työjärjestykseksi
Hyväksyttiin asialista. Sovittiin, että **Kajaanin kaupungin puheenvuoro** käsitellään asialistan kohtana 3.

3. Kajaanin kaupungin puheenvuoro

Anne Siltavuori: Haasteina nousseet esille mm. ekologiset käytävät, jotka nostettu esiin esimerkiksi maakuntakaavoituksen yhteydessä. Ekologisiin käytäviin on otettu kantaa myös Kajaanin kaupungin tuulivoimaohjelmassa. Kaupungin, Kainuun liiton ja Kainuun ELY:n kesken on tarkoitus pitää kevään aikana työneuvottelu asiasta.

Pohdittavana asiana myös, ovatko direktiivilajien osalta selvitykset riittäviä, mm. sutta koskien.

4. Hankkeen tilanne (Pohjan Voima)

Tomi Mäkipelto esitteli hankkeen ajankohtaisen tilanteen. Huomioitu hankkeen suunnittelussa mm. Kajaanin tuulivoimaohjelma. Maanomistustilanne on hyvä. Hanke olisi myös sähkönsiirron puolesta toteutettavissa liittymällä suoraan hankealueen poikki kulkevaan olemassa olevaan voimajohtoon eikä olisi tarpeen rakentaa uutta ilmajohtoa hankkeen sähkönsiirtoa varten. Hanke on myös taloudellisesti toteutettavissa.

5. Mahdolliset kysymykset hanketoimijalle (hanketoimija poistuu tämän jälkeen neuvottelusta)

Antti Mäkinen: Alun perin oli 9 voimalaa, nyttemmin 7 kappaletta. Miksi voimala numero 4 on tuotu uutena paikkana voimalinjan länsipuolelle, alkuperäistä suunnitelmaa lähemmäksi Leppimäkeä ja Saaresmäkeä?

Mäkipelto: Taustalla on YVA-menettelyssä selville saadut luontoarvot, kaupungin tuulivoimaohjelman kriteerit sekä toisaalta lähialueella tilaa voimalalle vapauttava lomarakennuksen käyttötarkoituksenmuutos. Hankesuunnittelussa on huomioitava lukuisia kriteerejä ja sen pohjalta on voimalapaikkoja tarkistettu.

Päivi Parikka: Onko liikennöinti alueelle suunniteltu?

Mäkipelto: Liikenne alueelle on suunniteltu tuotavan hankkeen länsireunan kautta, Saaresmäentieltä. Lisäksi vahvistetaan hankealueelle johtavaa yksityistietä alueelle tulevia kuljetuksia varten.

Lyytinen: Puolustusvoimilta on pyydetty hankesuunnittelun aikana lausunto. Onko voimalapaikkojen siirtojen myötä jouduttu pyytämään uutta puolustusvoimien lausuntoa, vai ovatko siirrot merkitykseltään vähäisempiä?

Mäkipelto, Merelä: Esitetyille tämänhetkisille voimalapaikoille on puolustusvoimien uusi puoltava lausunto saatuna.

6. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (AFRY)

Vendelin esitteli osallistumis- arviointisuunnitelman tilanteen.

Sirpa Lyytinen: OAS kannattanee pitää varsin suppeana ja kaavaselostuksessa esittää kattavammin asioita. Naapurikuntien kaavatilanteesta kuntien edustajat voinevat kommentoida osaltaan kaavatilannetta.

Kauko Korolainen, Sonkajärvi: Paljon meneillään hankkeita kunnassa ja lähiympäristössä, tiedossa on hankkeita Sonkajärven, Vieremän ja Kajaanin rajoille.

Petri Komulainen, Vieremä: Ainoastaan Kurvilanmäen yhteishanke Sonkajärven kanssa on lähialueella tällä hetkellä vireillä. Nähtävillä olleesta YVA-ohjelmasta on saatu lausunnot.

7. Alustavan kaavaluonnoksen esittely (AFRY)

Vendelin esitteli alustavan kaavaluonnosaineiston.

Tarja Laatikainen: Mikä on etäisyys voimalasta nro 4 lähimpiin asuinrakennuksiin länteen?

Lyytinen: Voisiko esittää karttakuvan, jossa etäisyys on mitattuna nimenomaan voimaloista vyöhykkeittäin asuinrakennuksiin eikä hankealueen reunasta mitattuna? Kannattaa pohtia, miten esitetään, että olisi mahdollisimman selkeä.

Vendelin: Etäisyys voimaloista asuinrakennuksiin on yli 2 km. Voidaan tehdä uusi kartta, jossa etäisyysbufferi on esitetty nimenomaan voimaloista eikä hankealueen reunasta asuinrakennuksiin.

8. Viranomaisten puheenvuorot

Kainuun liitto, Teppo Törmä esitteli maakuntakaavoituksen tilannetta.

Maakuntakaavaluonnoksesta saatuihin lausuntoihin annetuissa vastineissa ei ole esitetty muutoksia Luolakankaan alueelle liittyviin maakuntakaavamerkintöihin.

Pohjois-Pohjanmaan liitto lähetti kommenttinsa sähköpostilla: Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat erityisesti maisemaan ja sähkönsiirtoon. Asiakirjoihin on syytä päivittää Pohjois-Pohjanmaan liiton ajantasainen maakuntakaavoituksen tieto. Pyydetään toimittamaan liitolle hankesuunnittelun ajantasainen tieto Luolakankaasta: hankealue, voimalapaikat ja sähkönsiirto.

Kainuun ympäristöterveyspalvelut, Päivi Parikka.

Liikennöinnistä lienee tulossa lisätietoa YVA-selostuksesta. Etäisyysvyöhykkeitä kartoilla esitettäessä on syytä esittää kartalla siten, että on esitetty etäisyys voimaloista asuntoihin.

Mitä vaikuttaa mm. mallinnuksille, jos voimaloiden tehokkuus kasvaa? Joudutaanko mallinnukset tekemään uudelleen tehon kasvaessa? Jollain luotettavalla tavalla on huomioitava, ettei haitallisia vaikutuksia aiheudu tehon kasvattamisesta johtuen.

Asumisterveysasetuksen toimenpiderajat (STM) tulisi huomioida. Voidaanko näitä ottaa huomioon myös kaavamääräyksissä? Pohdittavaksi myös, otettaisiinko nämä huomioon mahdollisesti myös rakennuslupavaiheessa.

Lyytinen: Joissain osayleiskaavoissa on käytetty myös STM:n melun ohjearvoja kaavamääräyksissä. Voisi olla aiheellista tässäkin osayleiskaavassa. Pohdittavaksi kaupungille.

Maa-aineksenoton järjestäminen olisi hyvä tuoda esille selostuksessa.

Saaresmäentie on hiekkatie ja lähistöllä on asutusta. Raskas liikenne tiellä tulee lisääntymään, ja voi aiheuttaa mm. pölyn ja melun sekä liikenneturvallisuuden kautta vaikutuksia.

Lyytinen: Tiedoksi: *Liikennöitävyys selvitys Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntakaavojen tuulivoimaloiden alueelle* on valmistunut. Lisäksi on valmistunut tuore ELY:n tuore raportti *Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta*, jossa on ohjeistettu kuljetuksiin liittyvien toimenpiteiden huomioimista tuulivoimarakentamisessa.

YVA-selostukseen ja vaikutusarvioinnissa on syytä tuoda esille tehon vaihtelu ja sen aiheuttamat vaikutukset. Mikäli tehojen vaihtelun myötä melurajat muuttuvat, on tämä huomioitava kaavassa.

Kainuun Museo, Antti Mäkinen: Onko tehty maastotöitä kulttuuriympäristöselvityksen yhteydessä? Vanha Vuolijoen kulttuuriympäristöohjelma on 20 vuoden takaa.

Vendelin: Kulttuuriympäristöselvityksen tekijä on käynyt alueella maastossa ottamassa kuvat valokuvasovitteita varten. Muutoin selvitys on tehty desktop-työnä ja käytössä oleviin aineistoihin nojaten.

Tuulivoimalan 4. sijoittuminen nykyiselle sijainnille aiheuttaa Leppikylältä katsottuna kaaren tuulivoimaloita. Kulttuuriympäristöohjelmassa Leppikylä on merkitty arvokkaaksi kulttuurimaisemaksi. Saaresmäelle on merkitty useampia pieniä kulttuuriympäristön alueita. Useat tuulivoimahankkeet lähialueille voivat aiheuttaa näille kohteille yhteisvaikutuksia.

Kainuun Museo, Jouni Väänänen: Hankkeeseen liittyvä arkeologinen inventointi on tehty, ja raportti on tarkastettu. Inventoidut kohteet on toimitettu valtakunnalliseen rekisteriin. Inventoinnit on tehty niillä alueilla, mille maankäytön muuttuvia toimia on suunniteltu. Inventointi koskee myös vaihtoehdon SVE2 sähkönsiirtoa Vuolijoen suuntaan.

Raportin mukaisesti inventoitu alue on kattava. Tervahautakohde Eteläjoki 3 on inventointiraportin mukaan noin 65 m voimalapaikasta. Tervahauta erottuu avohakatusta ympäristöstään pystyyn jätettyjen puiden perusteella ja on huomioitava aikanaan rakennustöissä.

Anu Nurkkala: Rakennetun kulttuuriympäristön lisäksi tälle suunnalle sijoittuu kumpuilevia viljelymaisemia. Useampien hankkeiden yhteisvaikutukset syytä ottaa valokuvasovitteissa huomioon.

Anne Siltavuori: Missä vaiheessa kuvanottoapaikat on valittu? Pyritään osoittamaan havainnekuvisa hankkeiden yhteisvaikutuksia ja maksimivaikutuksia tiedossa olevilla hankesuunnitelmissa.

Vendelin: Kuvanottoapaikat on valittu YVA-ohjelmavaiheen jälkeen ja paikoissa on pyritty huomioimaan mahdollisimman kattavasti eri ilmansuunnat sekä avautuvat näkymät voimaloiden suuntaan. Kuvanottoapaikoista on vaihdettu näkemyksiä myös kaupungin kaavoituksen kanssa sähköpostitse vuoden 2023 alussa.

Sirpa Lyytinen: Yhteisvaikutuksia koskien: mikäli kuvasovitteissa näkyy useampien hankkeiden voimaloita, on kuvassa syytä esittää voimaloittain, mihin hankkeeseen mitkään voimalat liittyvät.

Enja Valkonen: Ylihongikon hanke sijoittuu hankealueen koillispuolelle, eikä siitä tai Kokkosuosta ole tiedossa voimalapaikkoja hankkeiden varhaisesta suunnittelutilanteesta johtuen.

Sirpa Lyytinen: Yhteisvaikutuksia ei näiden osalta pysty toki arvioimaan, mutta asian voi tuoda sanallisesti esille.

Sonkajärven kunta, Kauko Korolainen: Pohjois-Savon maakuntakaavassa on osoitettu Honkamäki-Viidankangas sekä Kurvilanmäen tuulivoimahankkeet. Myllykankaan alueesta kunta

on tehnyt hanketoimijan kaavoitus sopimuksen, mutta aluetta ei ole esitetty toistaiseksi maakuntakaavaan.

Sukevan kylän sekä vankilan alueet sijoittuvat varsin kauas Luolakankaan hankkeesta. Pohjavedenotto sijoittuu varsin kauas etelään hankealueesta. Pohjois-Savossa on tullut alustavia kyselyitä tuulivoimahankkeiden yhteyteen sijoitettavista aurinkopaneelientistä. Maakuntakaavassa asiaa ei ilmeisesti ole nähty huomioitavaksi.

Vieremän kunta, Petri Komulainen:

Talaskankaasta näyttää olevan useampia kilometrejä lähimpään voimalaan. Rotimojärven etelärannalta on esitetty tehtäväksi kuvasovitetta tuulivoimapuistoon päin, mikä on hyvä asia.

Kainuun ELY-keskus, Jouko Saastamoinen: Havaitut arvokohteet on esitetty

kaavaluonnoskartalla. Luontoarvojensa puolesta hankealue on melko suppea ja pitkälti metsätalouskäytössä. Hankkeen vaikutukset luonnonympäristöön ulottuvat kaava-alueen ulkopuolelle. Keskeisiä kysymyksiä ekologiset vyöhykkeet ja suurpedot, ennen kaikkea susi. Vaikutusten arviointia on YVA-menettelyn yhteydessä tarkoitus toteuttaa mm. suteen ja on syytä ottaa huomioon myös kaavaselostuksesta.

Pidetty 13.4.2023 susipalaveri LUKE:n ja viranomaisten kesken. Suden reviirit keskittyvät ekologiseen vyöhykkeeseen. Asian luotettavalle selvittämiseksi aiheutuu vaikutusten arvioinnissa haasteita. Ilman tarkempia tutkimuksia on varsin vaikea määrittää suden ydinalueita. Hankkeissa ei voida käytännössä toteuttaa GPS-seurainta, joka auttaisi poistamaan epävarmuuksia. Varovaisuusperiaate on käytännössä tärkeä asia hankkeissa.

Lauman sijainti on LUKE:n tietojen mukaan muuttunut aiemmista tiedoista. Vuolijoki-Marttisen reviiri olisi tietojen mukaan muuttunut tällä alueella, ja hankealue sijoittuisi käytännössä reviirin keskelle. DNA-näytteiden perusteella tällä alueella olisi kahden lauman yksilöitä, jotka olisi luettu yhdeksi reviiriksi. Tämä luo tietynlaista epävarmuutta arviointiin. Voidaanko olemassa olevaa ydinaluetta pitää jatkossa samana.

Vendelin: Ovatko LUKE:n uudet tiedot reviireistä julkisia ja saatavilla? Ratkaisumalleja suden huomioimiseksi on todella vähän tarjolla hankkeiden ja kaavoituksen edistämiseksi. Esitykset suden huomioimiseksi YVA- ja kaavamenettelyissä ja vaikutusten vähentämiseksi lajille otetaan mielellään vastaan, jotta laji voidaan huomioida hankesuunnittelussa asian mukaisesti.

Saastamoinen: Hankkeita kehittäessä joudutaan etenemään olemassa olevien tietojen varassa ja tiettyjen epävarmuuksien varassa. Hankkeiden ratkaisut ja vaikutusten arvioinnit joudutaan perustelemaan. Luolakankaan hankkeen osalta susi-asia ei ole kaikkein haasteellisin. Maakuntarajalle sijoittuvilla hankealueilla on haasteellisempia alueita suden kannalta.

Tieto muuttuneista reviireistä tuli LUKE:lta huhtikuussa pidetyssä palaverissa. Myös LUKE:n kanta-arvio on tulossa julkiseksi toukokuussa. Kannattaa selvittää reviirien ajantasainen tieto LUKE:lta.

Kainuun ELY-keskus, Sirpa Lyytinen: Ekologisiin yhteyksiin liittyen, Kainuun liiton aineisto julkistetaan sitten, kun viranomaisilta pyydetään valmisteilla olevasta

maakuntakaavaehdotuksesta lausunnot. Siinä vaiheessa on syytä varmistaa, miten asia mahdollisesti vaikuttaa tässä hankkeessa. Kun osayleiskaavan selvitysten riittävyttä aikanaan joudutaan pohtimaan, katsotaan myös maakuntaliiton selvityksen sisältöä ja hankkeiden yhteisvaikutuksia.

MRL:n näkökulmasta kaupungin harkittavaksi: yleisesti voimaloiden purkamisvaiheesta ollaan huolissaan. MRL:n 127 § mukaisesti yleiskaavassa voidaan määrätä purkamisesta, ja asian voi kaavamääräyksiin kaupungin niin halutessa lisätä.

Kaavaselistuksessa olisi hyvä olla mukana erillinen kartta, jossa olisi esitettyinä melumallinnuksen mukainen 40 dB:n melualue suhteessa kaava-alueen rajaukseen.

Alueidenkäytön näkökulmasta olisi suotuisaa, mikäli sähkönsiirto pystyttäisiin liittämään suoraan olemassa olevaan voimajohtoon.

Vendelin: Liittyminen hankealueelta suoraan olemassa olevaan voimajohtoon on ensisijainen vaihtoehto.

Mikäli kokoonpanoalue ei ole osa tv-aluetta ja voi sijoittua M-alueelle, tätä kannattaa avata kaavaselistuksessa mm. poistettavan puuston kautta.

Mahdolliset käyttötarkoituksen muutokset ja rakennusten ajantasaiset statukset on syytä olla selvillä kaavaehdotusvaiheessa, viimeistään ennen kaavan hyväksymiseen etenemistä.

Kajaanin kaupunki, Enja Valkonen: Ekologisten yhteyksien tilannetta pohditaan edelleen kaupungilla sisäisesti. Yhteyksien huomioiminen ja mahdollinen vaikutus kaavoituksen aikatauluun pitää tarkistaa.

9. Jatkoimenpiteet

Vendelin: Alustava tavoiteaikataulu: Osayleiskaava kesäkuussa kaupunginhallituksen käsittelyssä. YVA-selostuksen jättö ELY-keskukselle loppukeväästä. Kesästä alkaen YVA-selostus ja kaavaluonnos nähtäville. Yleisötilaisuus pidettäisiin tämänhetkisen suunnitelman mukaan elokuussa. Aikataulu tarkennetaan kaupungin kanssa.

10. Muut asiat

Ei ollut muita asioita.

11. Neuvottelun päättäminen

Päätettiin kokous klo 11.56